

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Martini Bonacinæ Vtrivsque Signatvræ Referendarii
Compendium Omnium Operum de Theologia Morali,
omnibusque conscientiæ nodis**

Bonacina, Martino

Coloniæ Agrippinæ

Vsura, Vsurarius.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41152

ras vero nec incidere posse. De usufructu Mol. d. 7. 8. 9. vid. Mol. vers. eod. n. 1.

Usufructuarius non tenetur ad expensas magnas pro rerum conservatione, vel defensione, sed potest repetere à proprietario. Quidam tamen ajunt, si sit legatus usufructus omnium bonorum, teneri ad expensas etiam magnas proficienda re Sylv. n. 9. Mol. l. c. col. 3. tenetur tamen ad expensas exiguas ad rem, qua fruitur, reficiendum, Mol. ibid.

Tenetur solvere rei tributum, & collectas, & onera, nisi essent tanta, quòd legatum redderetur inutile, ad onera vero pro habendo jure fructuum, tenetur proprietorius, vid. Mol. col. ult. Sylv. l. c.

Non tenetur solvere debita, sed heres, qui ea solvet de proprietate, & usufructu, is enim intelligitur deducto aë alieno, si tamen ille esset usufructuarius non omnium bonorum, sed rei certæ, non tenetur de ea re dare ad solvenda debita, Sylv. l. c. §. quartus. dicit bonorum omnium usufructuarium aë alienum solvere debere. Fum. l. c. n. 5.

Fructus maturi tempore mortis usufructuarii ad proprietarium pertinent, Mol. dist. 7. col. 1. Inst. de ver. div. §. in vero.

Si usufructuarius amittat civitatem, succedit ei pater, & heres, dum ille vivit, Sylv. l. c. Ang. eod. n. 29.

Perit usufructus per non usum decem annorum, inter presentes, & viginti inter absentes, Mol. d. 70. col. 2. Sylv. l. c. fi.

Usurarius tenetur ad expensas, quòd si proprietorius participet rei commodo, ipse solus tenetur.

Usura, Usurarius.

Vide v. Cambium, Censur, Musuum, Societas.

1. Usura est lucrum immediatè proveniens ex mutuo. Usura alia est realis, quæ contingit quando intervenit pactum saltem implicitum reddendi aliquid supra sortem; alia mentalis, ut quando mutuans intendit lucrum ex mutuo recipere, quamvis nullum pactum exterius apponat. Præterea alia est expressa & formalis, alia virtualis & implicita. Hinc sequitur committi usuram mentalem ab eo qui sperat vel intendit lucrum immediatè ex mutuo tamquam sibi debitum.

bitum ex obligatione iustitiæ; hoc est, si speret vel intendat lucrum non ex liberalitate aut amicitia mutuatarii, sed tamquam pretium ex mutuo. Sequitur ulterius licitum esse sperare amicitiam ex mutuo, cum amicitia sit quid honestum, nec sit aliquid pecunia aestimabile; non est tamen licitum in mutuo deducere eam in pactum, hoc enim esset alteri obligationem imponere. *tom. 2. de contract. disp. 3. q. 3. punct. 2. num. 1. & seq.*

2. Non peccat peccato usuræ, qui pecuniam mutuat alteri indigenti, sperans illum gratum fore ac liberalem; secus dicendum de eo qui dat mutuo pecuniam Principi, sperans etiam minus principaliter lucrum ex mutuo tamquam pretium, & in recompensationem non gratuitam nec liberalem; estque graviter reprehendendus mutuator qui excitat mutuatarium ad aliquid sibi liberaliter tradendum in remunerationem mutui; hoc enim redolet labem usuræ. *ibid. num. 8. & seq.*

3. Usura adeo illicita est, ut qui eam licitam esse pertinaciter asseruerit, censeatur hæreticus. Prohibita est jure divino & Ecclesiastico, ut constat ex Concilio Viennensi. *ibid. num. 12.*

5. Quæres, An quælibet obligatio imposita mutuatario sit usura? Respond. omnem pactiõnem & conventionem, per quam imponitur mutuatario onus & obligatio quasi ex iustitia, ad quam mutuatarius alias non tenebatur, labem usuræ continere; quam ob causam usura ab eo committitur, qui tradit alteri mutuum cum pacto, ut præstet munus & officium à lingua, (v.g. alloqui Regem) vel ab obsequio, vel à manu. Item usura committitur ab eo, qui mutuat alteri cum pacto ut mutuatarius sibi quamvis digno vel alteri conferat aliquod officium vel privilegium, imponit enim obligationem pretio aestimabilem. Item usura est dare mutuo oleum, vel pecuniam cum pacto ut restituatur res diversæ rationis, aut vendatur vinum, vel triticum tempore messis pretio communi. Item non excusatur ab usura qui alteri mutuum dat ea conditione ut mutuatarius remutuare teneatur statim vel in futurum: non est tamen illicitum sibi vicissim mutuum dare, aut vicissim se obligare ad mutuandum; tunc enim contrahentes sunt pares in obligatione. Erit præterea usura, si quis mutuæ alteri cum pacto ut veniat ad suum molendinum vel apothecam, aut Medico, hoc pacto

sto ut teneatur curare & mederi, aut femina cum intentione vel pacto ut sui copiam faciat in pretium mutui: aut si quit (preciso tamen lucro cessante) mutuet alteri pecuniam, vel triticum cum pacto, ut illud sibi non restituat nisi tunc temporis quo plus valebit; nam ex contractu mutui obligatur mutuatarium ad dandum sibi lucrum supra sortem, incrementum scilicet valoris tritici aut pecunie. At non committit usuram qui mutuat cum pacto ut mutuatarium inest contractum pignoris vel hypothecae pro securitate mutui; neque qui mutuat cum pacto ut mutuatarium restituat quod sibi debetur ex iustitia; neque mutuat ad redimendam vexationem tam propriam quam alienam, aut ad obtinendam remissionem rancoris & odii; neque committit usuram is, qui suas merces credito vendit, ut plures attrahat emptores ad emendum, modo non excedat in iusto pretio. *ib. punct. 3. num. 1. & seq.*

6. Committitne usuram, qui mutuum dat alicui, ut tantumdem restituatur quando plus valebit? Non committit usuram si aequaliter dubitetur an res tempore solutionis sit plus vel minus valitura, & aequale periculum sit ascensus & descensus valoris rei; sic enim uterque contrahens aequalem subit sortem lucrandi & perdendi, & par est utriusque conditio. *ibid num. 20*

7. Consultius est in contractu mutui, imò etiam in omnibus aliis contractibus, ut cambio, censu, &c. solutionem facere juxta valorem, quem pecunia aut res habebat tempore contractus, sive valor decrescat, sive crescat; quia hoc pacto servatur aequalitas inter datum & acceptum, modo aliud in pactum non deducatur: unde non committitur usura ab eo qui mutuat alteri decem modios tritici valentes quinquaginta nummis aureis, cum pacto ut sibi restituantur duodecim cum dimidio, si tempore restitutionis pretium tritici ita decreverit, ut duodecim cum dimidio sint aequales illis decem in aestimatione. Item non committitur usura obligando mutuatarium ad restituendam pecuniam ejusdem materiae & formae; committeretur verò usura obligando ad restituendam pecuniam pretiosorem; non enim servaretur aequalitas. Denique non committitur usura ab eo, qui certam pecuniam quam timet in futurum minus valituram ob decretum Principis, mutuat cum pacto, ut sibi restituantur

restituatur idem valor & pretium quo æstimatur tempore mutui, *ibid. num. 21. 25. 28. & 29.*

8. Quæres, An mutuator possit aliquid accipere à mutuuario ratione damni emergentis, vel lucri cessantis? Resp. quod mutuator possit in principio contractus pacisci de aliquo lucro, seu pecunia sibi solvenda ratione damni emergentis præcisè causa mortui, vel ratione periculi damni. Imò mutuarius existens in mora solvendi, tenetur de damno emergente, etiam quando de illo nulla facta fuit mentio expressa in contractu mutui, modò tamen mutuator non consentiat in mora. Et hoc verum est etiam si mutuator elapso termino non petat solutionem: nam terminus petit, & interpellat pro creditore virtute pacti ab initio præstiti. Dicitur autem mutuarius, vel alius debitor esse in mora, quoties non solvit termino constituto, cum possit solvere; propterea tenetur rarsarcire creditori detrimentum quod creditor passus est ob variationem valoris rei aut pecunie. Præterea qui mutuat alteri centum cum pacto exigendi decem ultra sortem, sciens se ex eo mutuo passurum damnum decem, non committit usuram. *ibid. punct. 4. nu. 2. & seqq.*

9 Denique qui injustè coegit mutuantem ad sibi mutuantum, tenetur ad restitutionem lucri cessantis mutuantis, etiam si nullum præcesserit pactum de hujusmodi lucro restituendo, quia injuriam extorquendo mutuum censetur causa injusta damni. *ibid. n. 9.*

10. Mutuator potest ab initio pacisci, ut mutuarius solvat sibi lucrum cessans causa mutui, concurrentibus his tribus conditionibus: videlicet ut mutuatio sit causa, cur cesset lucrum quod habebatur in spe certa vel probabili, ut lucrum non statim exigatur, & ut non tantum exigatur ratione lucri cessantis, quantum re ipsa futurum esset lucrum, sed quantum valet spes lucri, deductis expensis, quas fecisset mutuator negotiando, vel alio modo impendendo suam pecuniam, quia lucrum in spe quod non est certum, minus valet quam lucrum in re. *ibid. nu. 12. & 13.*

11. Licitum est præterea in mutuo aliquid supra sortem accipere ratione periculi amittendi capitale, vel illud recuperandi cum expensis vel laboribus & diligentis etiam extraordinariis, modò non plus exigatur ratione istius periculi, quàm communiter æstimetur hujusmodi periculum;

&

& modò verè sit periculum amissionis capitalis & expensarum; aut modo mutuator non compellat mutuatarium ad suscipiendum se ipsum pro affecuratore vel fidejussore, sed mutuatario libertatem relinquat exigendi quem velit. *ibid. punct. 5. n. 1. & 2.*

12. Non est usura mutuare centum cum pacto, ut si mutuatarius moriatur intra duos annos, nihil teneatur solvere; si verò supervivat, restituat centum & quinquaginta; quia uterque se periculo exponit lucrandi & perdendi, etque contractus sortis qui est licitus. *ibid. n. 4.*

14. Non licet aliquid exigere pro carentia pecunie, & obligatione expectandi solutionem mutui usque ad certum tempus, seu non repetendi mutuuum intra tantum temporis; quia sic defendi posset omnis contractus usurarius, apponendo pactum non repetendi, nisi post tantum temporis. Potest tamen mutuator pactum inire cum mutuatario, ut nisi solverit tempore præfixo, solvat aliquam pœnam, ad est aliquid supra sortem in pœnam moræ; cavendum est tamen ne pœna apponatur in fraudem usuræ, seu ad palliandam usuram; & ne pœna quæ apponitur, sit immoderata, & ne culpam excedat: & præterea debet mutuatarius verè esse in culpabili mora solvendi; secus si ob impotentiam nequeat solvere. *ibid. punct. 6. nu. 1. & punct. 7. nu. 1. & 2.*

13. Non committitur usura quando apponitur pactum in mutuo, ut nisi mutuuum solvatur intra talem terminum, pignus acceptum in mutuo vendatur justo pretio, aut maneat venditum, tacitè intelligendo, justo pretio; quia non sit in gravamen pro mutuo, sed ut mutuator se ipsum servet indemnem, & rem suam debito tempore recuperet: hoc iusmodi pactum confertur appositum in pœnam. *ibid. punct. 8. nu. 3.*

15. Quæres, An creditor seu mutuator sibi retinere possit fructus pignoris accepti ad securitatem crediti? Non potest, sed deductis expensis debet eos reddere debitori, aut computare in sortem capitalis, nisi aliqua causa justa subest, ratione cujus possit eos retinere; aut in sortem non computare; talis causa est ratio lucri cessantis, vel damni emergentis, vel pœnæ conventionalis, vel alimentorum debitorum; nam vidua mortuo marito alenda est ab hæredibus; dos enim traditur ut uxor alatur, & onera matrimonii sustineantur; & maritus potest retinere fructus pignoris accepti

cepti pro dote non soluta, etiamsi contulerit focero seu alteri dilationem ad solvendam dotem; imo gener potest aliquid accipere donec solvatur dos ratione compensationis debita pro sustinendis interea oneribus matrimonii: committeret tamen gener usuram (secluso lucro cessante) tradendo focero pecuniam dotis mutuam, cum pacto, ut focer tradat rem aliquam frugiferam in pignus, non computando fructus in sortem. Item committeret adhuc usuram gener, si focero volente dotem solvere, renuit illam acceptare, sed petit pignus frugiferum cum intentione non computandi fructus in sortem; cum perinde se habeat, ac si mutuaret focero pecuniam cum pacto aliquid recipiendi supra sortem. *ibid. punct. 9. n. 1. & seq.*

16. Secluso lucro cessante, aut damno emergente, committitur usura, anticipata solutione emendo minoris chirographa, seu credita in posterum exigenda, id est emendo jus quod alter habet ut aliquid in futurum solvatur, & debitor non potest minoris redimere & extinguere debitum in posterum solvendum secluso damno, vel alio justo titulo. At creditum non plane certum, sed periculosum ac litigiosum & cum difficultate exigendum, potest absque labe usurae ab eo qui non est causa difficultatis, minoris emi quam valeat, prout difficultas & incertitudo solutionis major vel minor fuerit; minus enim valet cum tali periculo & difficultate. Et hinc patet minoris emi posse credita, seu stipendia, seu salaria debita militibus aut famulis nobilium virorum, cum habeant hujusmodi credita adjuncta pericula, incommoda & molestias in ipsis exigendis. Quod valet etiam non solum in creditis in futurum solvendis, verum etiam in creditis quae persolvenda erant tempore praeterito, aut praesenti, sed nondum soluta sunt. Adverte tamen iis qui sunt causa difficultatis aut malignae solutionis, aut quibus incumbit onus solvendi, non licere hujusmodi chirographa creditorum minoris emere; quia par non est ut hi commodum reportent ex delicto suo. *ibid. punct. 10. numer. 26 & seq.*

17. Quæres, An liceat accipere quinque pro centum in mutuo? Per se loquendo non licet, nisi ratione lucri cessantis, vel damni emergentis, vel ratione periculi cui exponitur capitale, &c. Difficultas est utrum accipiens quinque vel sex pro centum in contractu trium, id est, societatis, assecu-

ratio-

rationis capitalis, & assecurationis lucri certi pro maiori incerto, peccet, & teneatur ad restitutionem? Resp. negativè. & hoc verum est, etiamsi isti contractus expresse non ineantur, sed tantum tacitè & æquivalenter seu intentione implicita celebrentur; ut accidit quando quis tradit pecuniam mercatori credens se posse quinque vel sex pro centum exigere, intendensque contrahere eo modo quo licitè potest: ut si dicat, confero centum in societatem, ut solvas quinque vel sex salvo capitali, modo licito, vel eo modo quo docent Doctores: propterea excusari possunt viduae & pupilli, qui pecuniam suam tradunt mercatoribus cum pacto accipiendi quinque vel sex pro centum, si prædictam habeant intentionem; secus si tradant suas pecunias alicui quem sciunt non esse mercatorem, & non negotiatum illis pecuniis.

Imò excusari potest is, qui prædictos contractus celebrat, tradendo pecuniam mercatoribus cum assecuratione capitalis & lucri certi, ut evitet incommodum conficiendarum rationum & accepti, vel quia non est certus de fidelitate socii, nec facile debet ei fidere. Idem valet pro eo quoque qui ponit solam industriam in huiusmodi contractu. *ibid. punct. 11. n. 1. & si q.*

18. Petes, quid sit mons pietatis, & utrum in eo inveniatur usura? Per *montem pietatis* intellige summam pecuniarum, aut framenti, aut alterius rei similis publicè deputatæ ad subveniendum pauperibus: & in hoc non est usura, sed potius pietas & iustitia; cum ex hac summa soleat dari mutuum pauperibus, accepto pignore ab ipsis ad certum tempus ea conditione ut pauperes qui mutuum accipiunt, aliquid salvant pro sustentatione ministrorum ad hoc munus deputatorum; & pro aliis laboribus & expensis necessariis ad hoc munus præstandum, ut ad custodiendum pignus, & referendum in libros rationum dati & accepti, &c. Si autem contingat mutuarios non solvere termino præfixo, venditur pignus sub hasta, ut ex eo vendito fiat monti, & eius ministris: quod verò superest, restituatur domino pignoris. Fiet tamen hic mons usurarius, si aliquid accipiatur ad augendum montem, vel ut dominus montis aliquod lucrum referat; sic enim acciperetur aliquid supra sortem in mutuo absque iusto titulo, *ibid. punct. 12. num. 1. & 4.*

19. Licetne petere mutuum ab usurario, quem mutuatarius scit non mutuaturum nisi sub usuris? Non licet, seclusa extrema necessitate, quia non licet mihi petere quod alter non potest facere sine peccato, hoc enim esset alium inducere ad peccatum; quamquam non videtur illicitum petere mutuum absolute ad sublevandam necessitatem propriam vel alienam, seu ex justa causa; secus si petatur ad vana & inutilia, ut ad superfluas epulas, ad ludos otiosos, &c. etiamsi usurarius alias paratus esset dare ad usuram. *ibidem punct. 13. n. 1. & seq.*

20. Usurarius non acquisivit dominium eorum quæ supra sortem ob mutuum, & ob usurarium contractum accepit, quamdiu ea quæ accepit, possunt discerni à propriis rebus. Et hoc valet etiam respectu fructuum quos percepit ex re aliena accepta per usuram; quia res vero domino (qualis non est usurarius) fructificat. Adverte tamen usurarium vendentem rem per usuras acceptam, fieri dominum pretii, quando emptor emit rem illam bona fide, nesciens alienam esse, ut dictum est v. *Venditio. ibid. punct. 14. num. 2. & 4.*

21. Petes, quinam teneantur ad restitutionem propter usuras? Tenentur hi: Usurarius realis; & qui aliquid accepit mala fide seu mente usuraria, credens illud non sibi liberaliter donari, sed dari tamquam pretium mutui; tenetur quoque ad restitutionem rei acceptæ donec cognoscat rem sibi liberaliter fuisse datam. Item qui aliquid accepit credens illud sibi donari, cum tamen id tamquam pretium mutui tradatur, tenetur ad restitutionem statim ac cognoscit illud tamquam mutui pretium sibi datum fuisse. *ibid. punct. 15. num. 3. 4. & 5.*

22. Qui vendit alteri merces rigoroso pretio, & illas postea redimit pretio in summo vel medio, secluso pacto retrovendendi minori pretio, non tenetur ad restitutionem, quia sunt duo contractus distincti. *ibid. n. 6.*

23. Qui celebravit contractum, quem si cognovisset esse usurarium, alium justum celebrasset, non potest retinere lucrum eo contractu acquisitum; nisi uterque contrahens expresserit velle se obligare omni meliori modo, aut velle contrahere meliori modo quo posset: nam expressio illa, qua celebrantes contractum usurarium intendunt se obligare eo meliori modo quo possunt, hoc operatur, ut cum ille con-

tractus sit invalidus, alius validus succedat in ipsius locum
ibid. n. 9. & 10.

24. Præterea concurrentes effectivè ad contractum usurarium, vel ad exactionem usurariam, agendo partes usurarii, tenentur in solidum ad restitutionem, quia cooperantur efficaciter ad damnum alterius; secus dicendum de eo qui cooperatur ad usuram, agendo partes mutuatarii, quia quod agit, agit volente & sciente mutuatario; volenti autem & scienti non fit iniuria & injustitia. Tenebitur tamen ad restitutionem, si consulat vel suadeat celebrare contractum usurarium, vel mutuare sub usuris. *ibid. n. 11. & 12.*

24. Hæredes usurarii tenentur ad restitutionem, si usurarius non restituit, dum viveret, sicut etiam tenentur hæredes furis in defectum furis, *cap. tua nos, de usuris.* Quod si duo sint hæredes usurarii, & unus nolit aut non possit restituere, alter non tenetur ad integram restitutionem, sed solum ad partem hæreditatis; nisi res eadem numero obnoxia sit restitutioni; nam tunc illa restituenda est à quocumque retineatur. Sed petes, an hæredibus usurarii nolentibus restituere, legatarii aut donatarii teneantur ad restitutionem? Resp. negativè, modò usurarius reliquerit hæredibus bona sufficientia ad satisfaciendum debitis, & præterea legitimam, vel quartam, quæ ipsis de jure debetur, juxta locorum statuta *ibid. num. 13. 14. & 15.*

25. Usurarios notorios (seu qui tergiversari non possunt, aut à iudice condemnati sunt,) pœna sunt ut non admittantur ad Eucharistiam, donec publicè satisfecerint, neque ad sepulturam Ecclesiasticam; ut nullus interfir testamento (quod est irritum) usurarii manifesti, nisi prius præstiterint satisfactionem, quam præstare possunt; & ante non admittantur ad confessionem sacramentalem; denique ut sint infames, & ut non admittantur ad oblationes. *ibid. punct. ult. n. 1.*

A D D I T I O.

Quæres, An hæredes, uxor, famuli, & alii, qui dona acceperunt ab usurariis, teneantur quovis casu restituere. Nam bona quæ isti ab usurario acceperunt, posse esse duplicis generis, nam vel erant in se aliena, quæ dicuntur obligata reali obligatione, ut sunt bona non usu consumptibilia,

ptibilia, domus, ager, vinea; vel non erant in se aliena, quæ dicuntur obligata personali obligatione, nempe, quia sunt bona eius, qui est obligatus restituere usuras, ut sunt bona usu consumptibilia, ut sunt pecuniæ. Resp. ergo, si erant bona prioris generis, ut ager, domus, tenetur ea, quæcumque habet restituere vero domino, id est, mutuatario; si autem erant posterioris generis, tunc opus est distinctione, vel enim ex acceptione talium rerum factus est usurarius impotens ad solvendum, vel non: si non est factus, nullus tenetur ea restituere, si ab usurario acceperit; si autem factus est impotens, tenetur restituere, etsi fortè illa consumpsisset. *Buzius.*

Quæres, An quinarium numerus possit esse justum pretium centenarii in aliquo contractu, præsertim Germanico. Affirmativè respondetur. Probat, quia in Germania ad Imperatorem, Principes, & status pertinet, rebus certa constituere pretia, id enim justum est, ut habetur *l. 1. C. de episc. aud. quod à Principe & Repub. definitum est*, at Imp. Caro. V. anno 48. constituit justum pretium s. pro 100. idque in censu redimibili, ex parte venditoris tantum, ut habetur *c. 17. ordin. polit.* Ergo 2. quia hoc pretium maximè consentaneum & conforme est juri communi, & consuetudini superiorum temporum. Juri quidem, quia in eo id censetur justum pretium annui census quando pensio in 20. annis sortem æquat, ut habetur *gloss. in auth. de non alien. bon. Etel. §. quia verò Leonis* Consuetudini vero, quia tempore Concilii Constant. ut loquitur ex casu ante proposito. s. pro 100. licitè recipiebantur. Contra quoque *83. de contr. Conc. 7* dicit, suo tempore in Germania unum florenum pro 20. æstimatum pro debita proportionem, cum pacto de revendendo. *Buzius.*

Usurarii bona esse tacitè hypothecata pro usuris, quidam ajunt, sed melius alii negant. De hac re *Covar. l. 3. var. à c. 1. Nav. l. 5. consil. & in c. si fœneraveris 14. q. 3. & c. 17. à nu. 206. Sot. lib. 6. q. 1. Bannes. 2. q. 78. Val. Mol. ad 302. Arunt.) vid. gloss. cum tu c. tua nos. de usu. Negant.) Covar. l. c. 3. n. 6. Mol. d. Cajet. Nav. & alii ab eo citati.*

Usurarius qui nulla alia habet bona, nisi restitutioni obnoxia, si donet, aut in dotem det, non tenetur, *Syl. usura 8. q. 1. Tabien usura 6. §. 2. Sot. lib. 6. q. 1. art. 4. Mol. disp. 228. & 330. Tol. l. 5. c. 35. De dote.) vid. Nav. c. 17. n. 211. Nav. c. 17. n. 265. & alii citati à Sot. l. 6. q. 1. art. 4. scribit, transferri usurarum do-*

minium, at D. Thom. 2.2. qu. 78. art. 4. Alens 3 p. 9. 66. Jo-
an. Med. q. 4. de reb. per usur. acquis. & alii cum Mol. d. 326. ne-
gat.

Lucrum ex officio per usuram acquisito, non est restitu-
endum, nec res empta, nec pecunia usuraria.

Acquisita ex rebus usu non consumptilibus, restitu-
enda ait D. Thom. l. c. & alii Mol. d. 327. Tol. l. 5. c. 35. Nec res.)
Mol. l. c. Non est usura, pecuniam locare, aut vendere. Cajet.
ver. usura.

Usurario manifesto, id est, qui nulla potest tergiversatione
oculari, nullum administrandum sacramentum ante satisfac-
tionem, aut cautionem saltem sufficientem: secus si non
est manifestus, & non potest restituere. Est autem usura-
rius manifestus juris infamis. (Usurario.) vid. c. in omnibus, c.
quamquam. de usur. l. 6 Mol. d. 334. Tol. l. 5. cap. 36. Cautio-
nem.) Pignoratitiam, vel fidejussoriam, creditoribus, vela-
llis pro iis, aut si nullum ex eis adsit, ordinario, vel paro-
cho coram testibus & notario, si nequeat cautionem dare
inter se, quantum poterit, curaturum restitutionem. vid.
Nav. l. c. n. 279, Mol. l. c. Est autem. 3. 3. q. 7 c. infame. Mol. l. c.
Infamibus autem portæ dignitatum non patent. Reg. infam. de
reg. jur. in 6.

Merus executor usurarii non tenetur restituere, secus est
de principali agente, hic enim causam dat. vid. Cajet. ver. u-
sura Nav. n. 166. Mol. l. c. Bannes. l. c. putat omnes, vices & ne-
gotia usurariorum exercentes, teneri ad restitutionem.

De usura inter sæculares, potest cognoscere etiam Judex
sæcularis, sive de jure, sive de facto quærat, vid. Mol. d. 333.
Covar. 3. var. resol. c. 3. n. 1. Syl. usura 9.

Qui juravit non repetere usuras, poterit Ecclesiæ denun-
tiare, & ipsa cogere restitui. Quod si juravit non denuncia-
re, non tenet juramentum secundum quosdam, quia est illi-
citurum.

A D D I T I O.

Vulnerare.

Vulnerare non licet filios parentibus, nec dominis ser-
vos.

ADDI-